

कश्यपोऽसितो देवलो वा । पवमानः सोमः । गायत्री ।

प्र स्वा॒नासो रथा॑ इ॒वा॒र्वन्तो न श्र॑व॒स्यवः । सोमा॑सो रा॒ये अ॒क्रमुः ॥ ९.०१०.०१

स्वानासः- महारवाः । रथा इव अर्वन्तः- रथा यथाश्वयुक्तास्तथा गतिभूताः प्राणवन्तः । न- संप्रति ।

श्रवस्यवः- श्रुत्युपलक्षितवेदनमिच्छन्तः । सोमासः- रसाः । राये- संपदे । अक्रमुः- अगच्छन् ॥१॥

हि॒न्वा॒नासो रथा॑ इव दध॒न्विरे ग॒भस्त्योः । भ॒रासः का॒रिणामि॒व ॥ ९.०१०.०२

रथा इव हिन्वानासः- रथा इव गच्छन्तः । भारासः- भाराः । कारिणामिव- भारवाहिनां बाह्वोरिव

गभस्त्योः- रसोदीपकयोः प्राणापानेशनशक्तयोः । बभसति दीपयन्त्याभ्यां रसमिति गभस्ती

प्राणापानेशनशक्ती । आधिभौतिके तु बाहुभ्याम् । बभसति दीपयन्ति निर्मथ्नन्त्याभ्यामग्निमिति

गभस्ती बाहू । दधन्विरे- धीयन्ते । ॥२॥

राजा॑नो न प्र॒शस्ति॒भिः सोमा॑सो गोभि॒रञ्जते । य॒ज्ञो न स॒प्त धा॒तृभिः ॥ ९.०१०.०३

यज्ञः- उपासनम् । सप्त धातृभिः- सप्तभूमिकाधारणाभिः । न- सङ्गतं यथा भवति तथा । राजानः-

लोकरञ्जका महापुरुषाः । प्रशस्तिभिः- स्तोत्रैः । न- इव । सोमासः- रसाः । गोभिः- चित्किरणैः ।

अञ्जते- संमिश्रिता भवन्ति ॥३॥

परि॑ सु॒वा॒नास इ॒न्द्रवो म॒दाय॑ ब॒र्हणा॑ गि॒रा । सु॒ता अ॒र्षन्ति॑ धा॒रया॑ ॥ ९.०१०.०४

परि- परितः । सुवानासः- निष्पादिताः । इन्द्रवः- हृदयस्पर्शिनः । सुताः- रसाः । बर्हणा गिरा-

महता मन्त्रेण । धारया- अविच्छिन्नया । मदाय- तृप्तये हर्षाय । अर्षन्ति- गच्छन्ति ॥४॥

आ॒पा॒नासौ वि॒वस्व॑तो ज॒नन्त॑ उ॒षसो॑ भ॒र्गम् । सू॒रा अ॒ण्वं वि त॑न्वते ॥ ९.०१०.०५

विवस्वतः- ज्योतिष्मत उपासकस्य । आपानासः- अनुभवभूताः । उषसः- ज्ञानोदयदेवतायाः ।
भगम्- सौभाग्यम् । जनन्तः- उत्पादयन्तः । सूराः- विदुषो रसाः । अण्वम्- चित्तस्य अण्वीं
धारणाम् । वि तन्वते- विस्तारयन्ति ॥५॥

अप द्वारा मतीनां प्रत्ना ऋण्वन्ति कारवः । वृष्णो हरस आयवः ॥ ९.०१०.०६

प्रत्नाः- सनातनाः । कारवः- कर्तारः । आयवः- प्राणाः । वृष्णः- वर्षकस्य रसस्य । हरसे-
आहरणाय । मतीनां द्वारा- चित्तबन्धनानि । अप ऋण्वन्ति- उद्धाटयन्ति ॥६॥

समीचीनास आसते होतारः सप्तजामयः । पदमेकस्य पिप्रतः ॥ ९.०१०.०७

समीचीनासः- समीचीनाः । होतारः- देवाह्वतारः । सप्तजामयः- सप्तबान्धवाः भूर्भुवःसुवरादयः ।
एकस्य- सोमस्यैकस्य । पदम्- स्थानम् । पिप्रतः- उपासनेन पूरयन्तः । आसते- उपविशन्ति ।
दृढा भवन्तीति भावः ॥७॥

नाभा नाभिं न आ ददे चक्षुश्चित्सूर्ये सचा । कवेरपत्यमा दुहे ॥ ९.०१०.०८

नः- अस्माकम् । नाभा- नाभ्या मुख्यांशेन सारांशेनेति भावः । नाभिम्- यज्ञस्य सारांशं सोमम् ।
आ ददे । यथा । चक्षुः- दृष्टिशक्तिः । सूर्ये- भास्करेण । सचा- सह सङ्गता भवति तथा ।
अधिपिण्डस्याध्यण्डेन संबन्धोऽत्र उच्यते । कवेः- क्रान्तदर्शिनः । अपत्यम्- उत्पन्नं रसम् । आ
दुहे ॥८॥

अभि प्रिया दिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहा हितम् । सूरः पश्यति चक्षसा ॥ ९.०१०.०९

सूरः- विद्वान् । चक्षसा- क्रान्तदर्शनेन । अभि- अभितः । प्रिया- प्रियम् । अध्वर्युभिः-
ध्वररहितैरुपासकैः । गुहा हितम्- हृदयगुहायां सम्यक् स्थापितम् । दिवस्पदम्- सोमस्य
चित्ताकाशगतं स्थानम् । पश्यति- अनुभवति ॥९॥